

СОВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ

ОРГАН ЦК І МІНСКАГА АБКМА КП(б)Б

№ 93 (7423)

СУБОТА, 24 КАСТРЫЧНІКА

1942 г.

ІНТАРЭСЫ ЎСЯГО ЧАЛАВЕЦТВА
ПАТРАБУЮЦЬ, КАБ ЯК МАГА ХУТЧЭЙ
І РАЗ НАЗАЎСЁДЫ ПАКОНЧЫЦЬ СА
ЗГРАЯЙ АГАЛЦЕЛЫХ ЗАБОЙЦАЎ,
ЯКАЯ ІМЯНУЕЦЦА ЎРАДАМ ГІТЛЕРАЎ-
СКАЙ ГЕРМАНІІ.

(3 заявы Совецкага Урада).

ГІТЛЕРАЎСКІ ЎРАД ЗАБОЙЦАЎ БУДЗЕ ЗЛОМЛЕН!

Перад грозным судом народаў адкажуць каты за ўсе свае крывавыя злачынствы

***

***

АБ АДКАЗНАСЦІ ГІТЛЕРАЎСКІХ ЗАХОПНІКАЎ І ІХ
САЎДЗЕЛЬНІКАЎ ЗА ЗЛАЧЫНСТВЫ, ЯКІЯ ТВОРАЦЦА ІМІ
Ў АКУПІРАВАННЫХ КРАІНАХ ЕЎРОПЫ

3 ЗАЯВЫ СОВЕЦКАГА УРАДА

14-га кастрычніка па даручэнню Совецкага Урада Народны Камісар Замежных спраў В. М. Молатаў накіраваў урадам Чэхаславакіі, Польшчы, Югаславіі, Нарвегіі, Грэцыі, Бельгіі, Галандыі і Люксембурга і Французскага Нацыянальнага Камітэта заяву Совецкага Урада аб адказнасці гітлераўскіх захопнікаў і іх саўдзельнікаў за злачынствы, якія творацца імі ў акупіраваных краінах Еўропы.

У заяве Совецкага Урада гаворыцца: Совецкі Урад і ўвесь савецкі народ адносяцца з пачуццём брацкай салідарнасці і з глыбокай сімпатыяй да пакут і да вызваленчай барацьбы народаў акупіраваных гітлераўскай Германіяй краін Еўропы. Бядоты, прыніжэнні і пакуты, прычыняемыя гэтым народам гітлераўскай тыраніяй, тым больш зразумелы народам Совецкага Саюза, што гітлераўскія захопнікі ў часова акупіраваных імі савецкіх раёнах твораць у страшэнных маштабах свае злачынствы, масавыя забойствы мірных грамадзян, разбурэнне гарадоў і вёсак, аграбленне і разарэнне насельніцтва, зверскія гвалты над жанчынамі, дзецьмі і старыкамі, увядзенне рабства содзень тысяч людзей.

Совецкі Урад у той-жа час канстатуе, што германскім фашыстам не ўдалося ні метадамі запалохання і падкупу, ні шляхам распальвання расавай варожасці, ні грабёжамі і голадам, ні крывавымі расправамі зламаць волю еўрапейскіх народаў да барацьбы супроць акупантаў за вызваленне і аднаўленне незалежнасці сваіх краіў. Патрыёты ў прыгнечаных гітлераўцамі краінах ужываюць усе даступныя сродкі барацьбы з захопнікамі, аж да разгортвання народнага партызанскага руху.

Совецкі Урад зноў заяўляе ў поўны голас, з усёй рашучасцю і непахіснасцю, што злачынны гітлераўскі ўрад і ўсе яго пасобнікі павінны панесці і панясуць заслужанае суровае пакаранне за злачынствы, зробленыя імі супроць народаў Совецкага Саюза і супроць усіх свабодалюбівых народаў на тэрыторыях, якія часова акупіраваны нямецкай арміяй і яе саўдзельнікамі.

Совецкі Урад ухваляе і падзяляе выказаныя ў атрыманай ім калектыўнай ноце ўрадаў Чэхаславакіі, Польшчы, Югаславіі, Нарвегіі, Грэцыі, Бельгіі, Галандыі, Люксембурга і Французскага Нацыянальнага Камітэта законныя імкненні забяспечыць перадачу ў рукі правасуддзя і прыцягнення да адказнасці вінаватых ва ўказаных злачынствах і прывядзення ў выкананне вынесеных прыговораў.

Совецкі Урад згодзен з заявай Прэзідэнта Злучаных Штатаў Амерыкі пана Рузвельта па пытанню аб пакаранні «нацысцкіх лідэраў, канкрэтна адказных за незлічоныя акты зверстваў». Усяму чалавецтву ўжо вядомы імёны і крывавыя злачынствы галавароў злачыннай гітлераўскай клікі — Гітлера, Герынга, Геса, Гебеляса, Гімлера, Рыбентропа, Розенберга і іншых арганізатараў нямецкіх зверстваў з ліку кіраўнікоў фашысцкай Германіі.

Совецкі Урад лічыць своечасовым пацвердзіць сваю ўпэўненасць у тым, што гітлераўскі ўрад, які прызнае толькі грубую сілу, павінен быць зломлен усёагрэшнай сілай свабодалюбівых народаў, бо інтарэсы ўсяго чалавецтва патрабуюць, каб як мага хутчэй і раз назаўсёды пакончыць са зграяй агалцелых забойцаў, якая імянуецца ўрадам гітлераўскай Германіі.

На фронтах Айчыннай вайны

Герой Айчыннай вайны, гвардыі генерал-лейтэнант Н. Я. Кірышчэнка.

ПАЛЕПШЫЛІ СВАЕ ПАЗІЦЫІ

У раёне Маздока нашы часці адбілі атакі праціўніка і палепшылі свае пазіцыі. Авадоўшы ўночы населеным пунктам, нашы падраздзяленні прадаўжалі цяжкі гітлераўцаў і выбілі іх з умацаванага рубяжа. На гэтым участку знішчана да 900 нямецкіх салдат і афіцэраў.

Байцы Н-скай гвардзейскай часці адбілі атаку нямецкай пяхоты і танкаў. Падбіта і спалена 5 нямецкіх танкаў і знішчана да 200 салдат і афіцэраў.

У РАЁНЕ СТАЛІНГРАДА

Усе атакі гітлераўцаў адбіты з вялікімі для праціўніка стратамі. У раёне аднаго з заводаў нашы байцы занялі некалькі будынкаў і знішчылі 150 гітлераўцаў, 2 мінамётныя батарэі і 5 кулямётных кропак.

Паўночна-заходней Сталінграда разведчыкі Н-скай часці ўзарвалі 6 умацаваных кропак праціўніка, знішчылі гармату, 3 кулямёты і да 100 гітлераўцаў.

Палонныя нямецкія салдаты паведамілі, што нямецкія дывізіі, якія ўдзельнічалі ў наступленні апошніх дзён, страцілі за гэтыя дні 70 процантаў асабовага састава.

РУКАПАШНАЯ СХВАТКА

На адным з участкаў фронту паўднёвей Варонежа адважна змагаюцца байцы падраздзялення, якім камандуе тав. Груданаў. Нядаўна яны ўварваліся ў варожыя траншэі. Завязаўся ярасны рукапашны бой. Старшы сержант Палякоў уступіў у барацьбу з трыма немцамі. Двух немцаў Палякоў закалоў штыком. Трэці хацеў накінуцца на смельчака ззаду, але Палякоў зразмаху ўдарыў яго прыкладам, і фашыст рухнуў на зямлю.

Гэтак-жа ярасна біўся чырвонаармеец Хусінаў. Ён уварваўся разам з таварышамі ў самую гушчу немцаў і аднаго за другім закалоў трайх.

У кароткай рукапашнай схватцы байцы гэтага падраздзялення знішчылі 137 нямецкіх салдат і афіцэраў.

УДАРЫ ШТУРМА- ВОГА АВІАПАЛКА

У Н-скім штурмавым авіапалку (Бранскі фронт) падведзены вынікі баявых дзеянняў за летні перыяд.

Штурмавікі актыўна падтрымлівалі дзеянні наземных войскаў, рабілі налёты на варожыя тылы, аэрадромы. У часе аднаго налёту нашы штурмавікі падпалілі каля чатырох дзесяткаў фашысцкіх самалётаў.

Апрача таго на рахунку авіапалка налічваецца яшчэ 28 знішчаных самалётаў ворага.

За час летніх штурмавак лётчыкі палка вывелі са строю 110 варожых танкаў, 68 гармат розных калібраў і знішчылі каля 5.000 нямецкіх салдат і афіцэраў.

ЖУРАЎЛІНЫ ВЫРАЙ

***

Якуб КОЛАС,
народны паэт Беларусі.

Крылаты вандроўнік, стары журавель,
Сяброў у дарогу гаропіць.
Пад холадам моўкнуць прасторы зямель,
І стынуць утульныя топі.

З патайных зацішкаў, з бязлюдных балот
Злятаюцца вольныя птахі.
На поўдзень у вырай імкне іх палёт
Пад ясным бяскроковым дахам.

Звісае над імі бяздомны абшар,
Дзе свецяцца вечныя зоры,
Пад імі гуляе, бушуе пажар,
У цемры свідуе пяхоты.

У блеску крывавым руіны тырчаць,
Як чорныя цені-манахі.
Крылатыя госці пужліва крычаць,
Трывожачца вольныя птахі.

— Эй, чуеш? Спыніся, спыніся, стары!
Ці тою вядзеш ты дарогай?
Глядзі: агнявыя там круцяць віры,
Іскрыстым падняўшыся стогам!

Ніколі на нашай дарозе раней
Такой не бывала праявы,

І ночы, глянё, сталі цяжэй і страшней,
Патоўтаны нівы і травы.

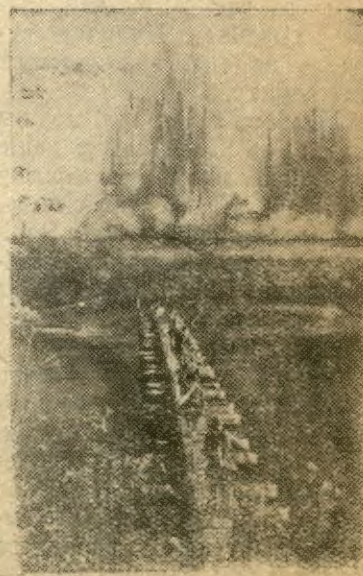
Жахаюць зарніцы агню на зямлі,
І сыплюцца дрэвы пад громам.
Без голак, як трупы, маячаць камлі —
Спыніся, бо край невядомы!

— Не бойцеся, птахі! Наперад за мной! —
Стары журавель ім гучае.
Вяду вас пудзінаю вернай, адной,
Што млечны мне шлях асвятляе.

Не мы — гэта людзі з дарогі сыйшлі,
Не мы, а яны заблудзілі;
Разбойніку песна заўжды на зямлі —
Старыя, спрадвечныя былі.

Наперад, наперад у вырай за мной!
Ды крыклі ямчэй разгарніце.
Свой кут прывітаем мы новай вясной —
Для вольных і воля на свеце.

І далей на поўдзень імкне іх шнурок.
Над імі бліскучыя зоры.
Пад імі пажары, пакуты, і змрок,
І гора, вялікае гора.

Байцы старшага лейтэнанта Варонька перапраўляюцца на другі бераг ракі.

СОВЕЦКІ ТЫЛ—ФРОНТУ

ВЫКАНАН ПЛАН
НАФТАЗДАБЫЧЫ

Сёмы прамысел «Леніннафты» значна павялічыў сутанную здабычу ў кастрычніку і дзятэрнікова выканаў 10-месячны план. Здабыча нафты ўзрасла на 30 тон у суткі.

ПАВЯЛІЧЫУСЯ ВЫПУСК
ПРАДУКЦЫ

Калектыву патроннага завода, дзе дырэктарам тав. Алёхін, паспяхова асвоіў вытворчасць гілз з новага матэрыялу. Новы метад значна павялічвае выпуск баявой прадукцыі.

ПОСПЕХІ
СТАНКАБУДАўНІКОУ

У прадкастрычніцкім спаборніцтве станкабудаўнікі дабіліся вялікіх поспехаў. План трэцяга квартала перавыканан. Узоры высокай прадукцыйнасці працы паказваюць калектывы прадпрыемстваў, дзе дырэктарамі тт. Іваноў, Фамін, Бутузаў, Карпаў.

БАЯВЫ РАХУНАК
УРАЛЬЦАУ

На Уралмашы ў цэху, дзе начальнікам тав. Крупеніна, стахановец Гарнастаў пры дапамозе простага прыстасавання за змену выпрацаваў 10 норм, стахановец Камароў—15 норм. Прылічваючыся за звышпланавую выпрацоўку сумы грошай яны перадалі ў фонд будаўніцтва калон баявых машын «Комсомолец Уралмаша».

МАТОРЫ ЗВЫШ ПЛАНА

Матарабудаўнічы завод, дзе дырэктарам тав. Баландзін, план 22 дзён кастрычніка выканаў на 101 процант. Выпушчаны маторы звыш плана.

ВЫПУСК СНАРАДАУ
ПАТРОІУСЯ

Калектыву эвакуіраванага ўглыб крайны завода ўзбраення паспяхова працуе на новым месцы. Ён дае цяпер боепрыпасаў фронту ў тры разы больш даваенага. Завод заваршае гадавы план.

ГРАФІК ЗНАЧНА
ПЕРАВЫКАНАН

У дні прадкастрычніцкага спаборніцтва рабочыя мінамётнага завода, дзе дырэктарам тав. Нікулін, значна павялічылі выпуск мінамэтаў і штодзённа перавыконваюць графік. У гэтыя дні завод дае мінамёты звыш плана.

Зборнік твораў
Янкі Купалы

У Дзяржаўным выдавецтве дзіцячай літаратуры Наркомасветы РСФСР вышаў з друку на рускай і беларускай мовах зборнік твораў народнага паэта Беларусі Янкі Купалы.

У зборніку 34 вершы. Цэнтральнае месца займаюць творы, напісаныя паэтам за час Айчынай вайны савецкага народа супроць нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

У зборнік увайшлі вершы паэта аб Савецкай радзіме і правядыру таварышу Сталіне: «Табэ, правядыр», «Нашаму святу» (аб Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі), «Мы людзі свабодныя», «Арлянятам», «Комсамолу».

Вершы «Дзень добры, Масква!», «Грузія», «Украіна» адлюстроўваюць сталінскую дружбу народаў Савецкага Саюза.

Зборнік аформлен у стылі беларускага народнага арнаменту. Тыраж кнігі—50.000 экзэмпляраў на рускай мове і 25.000—на беларускай.

ГРАМІЦЬ АКУПАНТАУ
ТАК, ЯК ГРАМЯЦЬ ІХ ПАРТЫЗАНЫ МІНСКАЙ ОБЛАСЦІ!

***

УДАРЫ ПА НЯМЕЦКІХ ЭШАЛОНАХ

Партызанскі атрад, які дзейнічае ў адным з раёнаў Мінскай абласці, за апошнія дваццаць дзён пусціў пад адкос 3 чыгуначных эшалоны нямецка-фашысцкіх акупантаў. Разбіта 23 і пашкоджана 28 вагонаў.

Група партызан гэтага атрада падпаліла састаў з гаручым. Згарэла 11 цыстэрні з бензінам.

За гэты-ж час партызаны атрада з засад знішчылі нямецкага падпалкоўніка, двух лейтэнантаў і 47 салдат.

*

Партызаны другога атрада зрабілі смелы налёт на нямецкую чыгуначную ахову. Савецкія патрыёты забілі 10 гітлераўцаў, вывелі са строю паравоз і ўзарвалі чыгунку.

ЮНЫЯ МСЦІЎЦЫ

У атрад тав. Данілы прышлі падлеткі Толя і Саша.

— Прыміце ў атрад.

— А што вам тут рабіць?

— Немцаў біць будзем.

— А зброя ў вас ёсць?

Хлапчукі пераглынуліся: справа дрэнная — вінтовок няма.

Параіўшыся між сабою, хлапчукі рашылі здабыць зброю. Без дазволу партызан яны ўзялі вінтоўкі і пайшлі паляваць на немцаў.

Замаскіраваліся ў прыдарожных кустах. Сядзяць, чакаюць, а толку мала. Немцы ідуць або вялікай групай, або іх зусім няма. Прайшло многа часу, пакуль падварнулася шчасце. Яны ўбачылі чатырох нямецкіх

аўтаматчыкаў. Юныя мсціўцы падпусцілі немцаў зусім блізка і адкрылі агонь. Два нямецкія аўтаматчыкі палеглі мёртвымі, астатнія кінуліся наўцёкі.

Ускінуўшы на плечы партызанскія вінтоўкі і адбітыя ў немцаў аўтаматы, Толя і Саша вясёлыя прышлі ў атрад. У штабе на іх накінуліся:

— Нашто ўзялі вінтоўкі без дазволу?

— Наце вашы вінтоўкі, — адказалі хлапчукі. — У нас ужо аўтаматы ёсць.

— Так і быць, — сказаў камандзір, — прымаю вас у атрад. Вы — смелыя ваякі!

Партызан **БАРЫС**,
Н-скі раён Беларусі.

НА ВЫЗВАЛЕНАЙ ЗЯМЛІ. Калгасныя стады звяртаюцца на родныя месцы. (Калінінская обласць).

ПРАДАЖНЫЯ СТВАРЭННІ

Начны налёт партызан на паліцэйскую ўправу быў раптоўным. Усіх паліцэйскіх разам з іх зброяй забралі ў палон.

З групай гэтых нямецкіх наймітаў гутарыць камісар партызанскага атрада. Ён хоча прабудзіць у іх чалавечыя пачуцці.

У паліцэйскіх пытаюць: — Што вас прывяло да здрады?

— Не было выхаду, — адказвае паліцэйскі Баранаў Віктар. — Немцы ўсё забралі, аграбілі. Трэба-ж было жыць.

— І замест таго, каб забіць грабежнікаў, вы пайшлі забіваць сваіх людзей?

— Не было выхаду. Мае сыны ў Чырвонай Арміі, і немцы хацелі мяне забіць.

— Сыны б'юць немца, а бацька цэлць у сэрца сынам? Дзе-ж вашы бацькоўскія пачуцці?

— Мы не адны, — умяшаўся ў гутарку паліцэйскі Глазуноў Нікіфар.

— А хто-ж яшчэ?

— У нашай вёсцы Буяны—трое.

— А колькі двароў у Буянах?

— Больш сотні.

— Так. Сто двароў супроць немца, а трое вас, нягоднікаў, прадаліся...

Здраднікі апусцілі галовы, маўчаць.

— А ці падумалі вы, што на дзяцей вашых, на жонак і на ўвесь род ваш ляжа чорная пляма ганьбы? Усе будуць паказваць пальцамі: «Гэта сын паліцэйскага. Гэта яго бацька, гэта яго брат, гэта яе муж прадася немцу, грабіў беларусаў, забіваў дзяцей».

Прадажнікі маўчаць.

— Ці ведаеце вы, што вы ўжо не людзі? Вы—душпагубы, зладзей!

„Чырвоны партызан“

Мастацка-палітычны
журнал у атрадзе.

«Чырвоны партызан» — так завецца двухтыднёвы мастацка-палітычны журнал партызанскага атрада «Беларусь». Рэдактар прыцягнуў да ўдзелу ў друку мастакоў, паэтаў, пісьменнікаў і іншыя культурна-мастацкія сілы атрада.

Вышла ўжо восем нумараў журналу. Усе яны добра аформлены. Старонкі журналу—гэта жывая гісторыя атрада. У нарысах, апавяданнях, кароткіх навілах адлюстраваны гераічныя справы атрада, подвигі мужных партызан у баях за радзіму.

Адзін з нумараў журналу прысвечан гадавіне партызанскай барацьбы ў тылу ворага. Пагражаюча для ворага гучыць баявы рахунак атрада: адважныя патрыёты знішчылі да 1.000 фашыстаў.

ТРАФЕІ ПАРТЫЗАНА

Група байцоў атрада тав. Аркадзя вярталася з баявой аперацыі. Яны толькі што знішчылі сельскую ўправу, мост, маслазавод, які працаваў на ворага.

На балышаку ля вёскі К. партызаны наткнуліся на групу нямецкіх веласіпедыстаў. Кіраўнік групы Аляксандр падаў каманду:

— Лажыся! Агонь!

Немцы падалі, падкошаныя вінтавачным і кулямётным агнём.

Зноў цішыня. 15 гітлераўцаў забіта, адзін узятый ў палон, астатнія разбегліся. Партызанам дасталіся трафеі: 22 веласіпеды, ручны кулямёт і вінтоўкі.

С. РОЗУМ.

Полацкі раён.

(Наш кар.).

НЯМЕЦКІЯ ЦУГЛІ

Нямецкая саранча жарэ беларускі хлеб. На беларускай зямлі немцы ствараюць сабе маенткі. Нямецкая газета на беларускай мове ў Мінску «Голас вёскі» піша:

«У маёнтку Горкі-Абчак (на Міншчыне) цуглі кіраўніцтва ўзяў у свае рукі немец. Расціць прыбыткі. Але будзе чорт ведае, што, калі нямецкі парадак і нямецкая стараннасць і тут не атрымаюць перамогі».

Што праўда, то праўда. Немцы сапраўды прынеслі на беларускае сялянства цуглі. Прыходзіцца паверыць, што і прыбыткі растуць. Дзіва, што растуць! Сеў немец на зямлю беларускага чалавека і прымушае яго працаваць на сябе. Не прыбыткі, а прыбыткі! Таксама і тое праўда, што нямецкі парадак і стараннасць не атрымліваюць перамогі. «Будзе чорт ведае што», — скардзіцца газетка. А нам вядома, што будзе. Чым з большай нямецкай стараннасцю немец будзе ўстанаўляць нямецкі парадак, тым хутчэй ён у тым-жа маёнтку ляжа касьцямі. Беларускі народ не будзе хадзіць у нямецкіх цуглях.

ФРЫЦАЎСКАЕ АБЯЦАННЕ

На адкрыцці так званай «мастацкай выстаўкі» ў Мінску «камісар Мінска» фрыц Янэцке сказаў:

«Пад кіраўніцтвам нямецкіх улад Беларусь можа заняць належнае месца ў новай Еўропе».

Проста, як той казаў, аж слязіна можа рынуцца з вока, калі слухаеш гэтую фрыцаўскую песьню. Такі спрытны аякун знайшоўся для Беларусі! І няўжо ён думае, што Беларусь яшчэ мала заняла месца ў гітлераўскай «новай Еўропе»? Здаецца-ж, ужо і сотні тысяч беларусаў немцы расстрэльвалі і павесілі, і кожнага, хто жыў астаўся, аграбілі, не менш, чым і ў кожным месцы гітлераўскай «Еўропы», і ўсё яшчэ мала, яшчэ больш абяцае.

Радасць з сваіх абяцанняў ён забярэ сабе ў тую вялікую магілу, у якую ляжа і ён, і яго фюрэр, і ўсё тое, што ён называе «новай Еўропай».

ХРОНІКА

У АКУПІРАВАНАЙ
БЕЛАРУСІ

Як паведамляюць з Віцебска, там нямецка-фашысцкія акупанты арганізавалі жаночую турму. Кожны дзень немцы заганяюць туды дзесяткі беларускіх жанчын.

У вёсцы Лотава, Ушацкага раёна, немцы расстрэльвалі сваячэннікаў быццам-бы за тое, што ён служыў забаронены малебен.

У вёсцы Новікі, Ветрыцкага раёна, забіт бургомістр Новіцкай валацкай управы Харытон Шэндэль. Да вопраткі забітага быў прымацаван надпіс: «Такі лёс чакае кожнага, хто прадаўся нямецкаму катву».

Нямецка-фашысцкія нягоднікі дашчэнту спалілі вёску Чорныя. Мехавіцкага раёна. У час пажару акупанты стралялі з кулямэтаў і вінтовак па выбягаючых жыхарах. Забіта калгасніца Галіна Музыкантава і многа людзей паранена. Сялянку Рымлеву Анну немцы закалолі шыткамі, а двух маленчых яе дзяцей кінулі ў агонь.

За адзін дзень фашысцкія звары расстрэльвалі ў Мінску сотні савецкіх ваеннапалонных. Групу некалькі дзён ляжалі на вуліцах Пушкінскай і Савецкай. У парку культуры і адпачынку з трупам савецкіх людзей былі складзены штабелі.

У Полацкім раёне нямецка-фашысцкія нягоднікі дашчэнту спалілі вёску Ліпнікі, якая налічвала 20 двароў.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.
61686

А. ПЯТРОВІЧ.